

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

2011/2069(INI)

11.7.2012

OSNUTEK POROČILA

o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji (2010–2011)
(2011/2069(INI))

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

Poročevalka: Monika Flašíková Beňová

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji (2010–2011) (2011/2069(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju preambule Pogodbe o Evropski uniji, zlasti drugega odstavka in odstavkov štiri do sedem,
- ob upoštevanju členov 2, 3(3), druga alineja, 6 in 7 Pogodbe o Evropski uniji,
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah z dne 7. decembra 2000 (Listina), ki je bila razglašena v Strasbourgu 12. decembra 2007,
- ob upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP),
- ob upoštevanju poročil Komisije za leto 2010 in 2011 o uporabi Listine EU o temeljnih pravicah (COM(2011)0160 in COM(2012)0169),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom Poročilo o državljanstvu EU iz leta 2010: odpravljanje ovir za pravice državljanov EU (COM(2010)0603),
- ob upoštevanju strategije Komisije za učinkovito izvajanje Listine o temeljnih pravicah v Evropski uniji (COM(2010)0573) in Operativnih smernicah o upoštevanju temeljnih pravic v oceni učinka Komisije (SEC(2011)0567),
- ob upoštevanju zaključkov Evropskega sveta o njegovih ukrepih in pobudah za izvajanje Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, sprejete na 3092. zasedanju Sveta za splošne zadeve v Bruslju, 23. maja 2011, in smernic Sveta o metodoloških fazah, ki so potrebne za preverjanje združljivosti predlogov pripravljalnih teles Sveta s temeljnimi pravicami¹,
- ob upoštevanju besedila konvencij Združenih narodov o temeljnih pravicah, katerih podpisnice so vse države članice, ter konvencij in priporočil Sveta Evrope ter sklepov, smernic in sodb specializiranih nadzornih in sodnih organov,
- ob upoštevanju odločitev in sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice,
- ob upoštevanju sodne prakse nacionalnih ustavnih sodišč, ki se sklicuje na Listino temeljnih pravic tudi za razlaganje nacionalne zakonodaje,
- ob upoštevanju poročil organov Sveta Evrope, zlasti poročil o stanju na področju človekovih pravic parlamentarne skupščine Sveta Evrope in komisarja Sveta Evrope za človekove pravice,
- ob upoštevanju Stockholmskega programa – odprta in varna Evropa, ki služi državljanom

¹ Dokument Sveta 10140/11 z dne 18. maja 2011.

in jih varuje,

- ob upoštevanju dejavnosti, letnih poročil in študij Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA),
 - ob upoštevanju poročil in študij NVO o človekovih pravicah,
 - ob upoštevanju svojih resolucij o temeljnih in človekovih pravicah, zlasti svoje resolucije z dne 15. decembra 2010 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji (2009) – učinkovito izvajanje po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe¹
 - ob upoštevanju člena 48 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve ter mnenj Odbora za pravice žensk in enakost spolov in Odbora za peticije (A7–0000/2012),
- A. ker člen 2 Pogodbe o Evropski uniji Unijo utemeljuje kot skupnost nedeljivih in univerzalnih vrednot, kot so spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, solidarnosti, načela pravne države in človekovih pravic za vse ljudi na ozemlju EU, vključno s pripadniki manjšin;
- B. ker člen 6(3) Pogodbe o Evropski uniji potrjuje, da so temeljne pravice, kakor jih zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in kakor izhajajo iz skupnega ustavnega izročila držav članic, splošna načela prava Unije,
- C. ker je Listina z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe postala pravno zavezujoča za institucije, organe in agencije EU ter države članice pri izvajanju zakonodaje EU,
- D. ker obveznosti, ki zavezujejo države kandidatke v okviru kopenhavskih meril, skladno s členom 2 Pogodbe o Evropski uniji veljajo za države članice tudi po njihovi pridružitvi EU, in ker bi zato bilo treba države članice redno ocenjevati, da bi se preverilo njihovo stalno upoštevanje temeljnih vrednot EU, kot so spoštovanje temeljnih pravic, demokratičnih institucij in pravne države,

Splošna priporočila

1. pozdravlja ukrepe Komisije, ki naj bi zagotovili skladnost zakonodajnih predlogov z Listino, in ugotavlja, da ostaja še veliko prostora za izboljšave, saj se kar naprej pojavljajo predlogi, ki učinka predlaganih ukrepov na temeljne pravice sploh ne upoštevajo ali ga upoštevajo na neustrezen način; poziva Komisijo, naj sprejme konkretne ukrepe za izboljšanje preverjanja svojih predlogov na podlagi Listine;
2. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bosta učinek zakonodaje EU na temeljne pravice in njeno izvajanje s strani držav članic sistematično postala sestavni del ocenjevalnih poročil Komisije o izvajanju zakonodaje EU in njenega letnega poročila o spremljanju uporabe prava EU;

¹ Sprejeta besedila, P7_TA(2010)0483.

3. poziva Svet, naj zagotovi učinkovito izvajanje svojih zavez glede preverjanja lastnih predlaganih sprememb predlogov Komisije in predlogov, predloženih na njegovo pobudo, na podlagi Listine;
4. poudarja, da bi moral tudi Evropski parlament okrepiti svoje avtonomne ocene učinka temeljnih pravic pri zakonodajnih predlogih in predlogih sprememb v zakonodajnem procesu, da bodo te ocene učinka bolj sistematične;
5. obžaluje
 - pomanjkanje preglednosti v dialogu Komisije z državami članicami, kadar gre za temeljne pravice ali interese evropskih državljanov; meni, da bi takšno pomanjkanje preglednosti v zvezi s prenosom zakonodaje EU lahko bilo zelo pristransko za druge države članice EU, državljane EU in druge institucije, zlasti kadar gre za socialne in ekonomske pravice državljanov;
 - pomanjkanje preglednosti v agencijah EU, zaradi česar je težko preveriti, ali njihove dejavnosti ustrezajo načelom preglednosti, dobrega upravljanja, varstva podatkov in boja proti diskriminaciji ali ne ter načelom nujnosti in sorazmernosti;
6. obžaluje nesprejemljive zamude in ovire v pristopu EU k EKČP, ki so v glavnem posledica ravnanja določenih držav članic, in poziva Komisijo, naj zaključi postopek ;
7. opozarja na zavezo Komisije, da bo dala prednost tistim postopkom za ugotavljanje kršitev, ki odpirajo načelna vprašanja ali ki imajo še posebno daljnosežen negativen učinek na državljane¹
8. obžaluje šibek odziv Komisije na nekatere kršitve temeljnih pravic v državah članicah in poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo postopki za ugotavljanje kršitev jamčili predvsem učinkovito varstvo človekovih pravic, namesto da si prizadevajo za sklepanje dogovorov z državami članicami;
9. komisijo zato poziva, naj pripravi podroben predlog za mehanizem spremljanja in sistem zgodnjega opozarjanja, ki bo temeljil na določbah člena 7 Pogodbe o Evropski uniji in člena 258 Pogodbe o delovanju Evropske unije;
10. ponavlja svoj poziv Komisiji, naj opravi hitro revizijo pravnega reda EU v zvezi s policijskimi in kazenskimi zadevami skladno z Lizbonsko pogodbo in Listino pred rokom, ki se izteče 1. decembra 2014.
11. poziva k parlamentarni presoji politik, ki se nanašajo na območje svobode, varnosti in pravice (FSJA), skladno s členom 70 Pogodbe o delovanju Evropske unije z vzpostavitvijo stalne povezave med odborom LIBE v Evropskem parlamentu in nacionalnimi parlamentarnimi odbori, ki se ukvarjajo s temeljnimi pravicami, da bi ocenili zadevno zakonodajo na ravni EU in na nacionalni ravni
12. poziva države članice, naj ustrezno izpolnijo svoje obveznosti, ki izhajajo iz

¹ COM(2010)0573 končno.

mednarodnega prava in jih doslej niso izpolnjevale, naj uvedejo preiskave v zvezi z resnimi kršitvami človekovih pravic, ki so bile storjene v okviru sodelovanja v protiterorističnem programu ameriške obveščevalne agencije CIA, in naj žrtvam zagotovijo polno odškodnino;

13. meni, da je nesprejemljivo,

- da Evropskemu parlamentu, ki je edina neposredno izvoljena institucija EU in sozakonodajalec EU za večino politik EU, ni bilo dovoljeno opredeliti tematskih področij za večletni okvir (MAF) Agencije Evropske unije za temeljne pravice;
- da so policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, ki je postalo standardna politika EU, ter socialne in ekonomske pravice, ki so bistveni elementi Listine, še vedno izvzeti iz mandata Agencije Evropske unije za temeljne pravice; poziva Svet, naj zgoraj omenjene zadeve vključi v naslednji večletni okvir Agencije Evropske unije za temeljne pravice;

14. izraža zaskrbljenost v zvezi z zavrnitvijo sodelovanja nekaterih držav članic, kar bo lahko prizadelo pravice njihovih državljanov, ki bodo bolj prizadeti zaradi diskriminacije kot drugi državljani EU;

Diskriminacija

15. poudarja, da načela človekovega dostojanstva in enakosti pred zakonom tvorijo temelj demokratične družbe; meni, da so sedanje ovire pogajanj Sveta o predlogu Komisije za horizontalno direktivo, ki razširja celovito zaščito pred vsemi oblikami diskriminacije, vključno na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, nerazumljive in poziva k čim prejšnji zagotovitvi njenega sprejetja;

16. poziva države članice, naj uvedejo pritožbene postopke, ki bodo zagotovili, da žrtev večplastne diskriminacije lahko vložijo eno samo pritožbo in v njej navede več kot eno obliko diskriminacije; meni, da je primerno podpreti dejavnosti zagovornikov človekovih pravic in razvoj skupnih ukrepov marginaliziranih oseb in skupnosti;

Varstvo posameznikov, ki so pripadniki manjšin

17. poudarja, da je treba obravnavati položaj oseb brez državljanstva s stalnim bivališčem v državah članicah, in poziva vse zadevne države članice, naj ratificirajo ustrezne konvencije Združenih narodov;

18. poudarja, da se nekatere kategorije oseb zaradi razhajanj v izvajanju prava EU in zapletenih upravnih postopkov soočajo z diskriminatornimi ovirami pri uveljavljanju svoje pravice do prostega gibanja in bivanja; poziva Komisijo, naj uvede postopke za ugotavljanje kršitev proti državam članicam, ki kršijo Direktivo 2004/38/ES;

19. poziva Komisijo, naj oceni oprijemljive rezultate Okvira EU za nacionalne strategije vključevanja Romov in napredek, ki ga je dosegla vsaka posamezna država članica;

20. poziva države članice, naj se učinkovito odzovejo na izključevanje Romov z

oblikovanjem celostnih politik v sodelovanju s predstavniki romskih skupnosti in s tem, da zagotovijo njihovo polno sodelovanje, ter z uporabo vseh razpoložljivih finančnih sredstev EU;

Enake možnosti

21. obžaluje, da imajo pobude EU in nacionalne pobude omejen učinek na področju neenakosti med moškimi in ženskami, zlasti z vidika zaposlovanja;
22. poziva EU in države članice, naj okrepijo prizadevanja za uresničitev ciljev Evropskega pakta za enakost spolov 2011–2020 in sprejmejo ukrepe, da bi odpravile razliko v plačilu med spoloma, poklicno segregacijo in vse oblike nasilja nad ženskami;

Spolna usmerjenost in spolna identiteta

23. poziva države članice, naj evidentirajo in raziščejo kazniva dejanja iz sovraštva do gejev, lezbijk, biseksualcev in transseksualcev (LGBT) ter sprejmejo kazensko zakonodajo, ki prepoveduje podžiganje sovraštva zaradi spolne usmerjenosti in spolne identitete;
24. poziva Komisijo, naj predlaga preoblikovanje okvirnega sklepa Sveta o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi, da bo vključeval še druge oblike zločinov iz sovraštva, tudi zaradi spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izražanja;
25. poziva države članice, naj sprejmejo nacionalni zakonodajni okvir za obravnavanje diskriminacije, s katero se soočajo pripadniki LGBT ter istospolni pari zaradi svoje spolne usmerjenosti ali spolne identitete, ter jih poziva, naj zagotovijo učinkovito izvajanje sedanjega pravnega okvira EU in sodne prakse Sodišča Evropske unije;
26. poziva države članice, ki so sprejele zakonodajo s področja istospolnih partnerstev, naj priznajo določbe s podobnim učinkom, ki so jih sprejele druge države članice;
27. meni, da bodo pravice pripadnikov LGBT zaščitene z večjo gotovostjo, če jim bo zagotovljen dostop do pravnega instituta, denimo sobivanja, registrirane partnerske skupnosti ali poroke; Pozdravlja, da te možnosti sedaj omogoča 16 držav članic, in k temu poziva še druge države članice;

Mladi, starejši in invalidi

28. poziva države članice, naj ukrepajo proti diskriminaciji pri zaposlovanju zaradi starosti, skladno s sodno prakso Sodišča Evropske unije o zaposlovanju in odpuščanju starejših delavcev;
29. poziva države članice, naj zagotovijo vključevanje mlajših delavcev na trg dela, zlasti tistih, ki jih je prizadela gospodarska kriza;
30. pozdravlja odločitev, naj leto 2012 postane evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti; poziva države članice, naj izboljšajo kakovost življenja starejših ljudi z zagotavljanjem ustreznih socialnih storitev, preprečevanjem zlorab proti njim in spodbujanjem njihove neodvisnosti s podporo pri prenavljanju in dostopnosti

stanovanj;

Varstvo podatkov

31. ponovno poudarja, da sta pravica do samoodločbe na področju varstva osebnih podatkov in pravica do zasebnosti temeljna elementa osebnosti, človekovega dostojanstva in svobode vsakega posameznika;
32. poudarja, da bi reforma ureditve EU za varstvo osebnih podatkov morala prispevati k večji preglednosti in ozaveščenosti v zvezi s pravicami do varstva osebnih podatkov ter poskrbeti za večjo učinkovitost pravnih sredstev in sankcij; poudarja, da zniževanje obstoječih standardov in zmanjševanje državnih pristojnosti, tudi pristojnosti ustavnih sodišč, ne prideta v poštev;

Migranti in begunci

33. poziva države članice, naj uvedejo postopek za bolj usklajena pravila, ki urejajo področje prosilcev za azil, skladno s sodno prakso Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice;
34. poziva države članice, naj se osredotočijo na učinkovite politike na področju zakonitih migracij in naj ratificirajo Mednarodno konvencijo o varstvu pravic vseh delavcev migrantov in članov njihovih družin;
35. poziva države članice, naj zagotovijo, da bo skupni evropski azilni sistem (CEAS) dokončan do konca leta 2012, kot je načrtovano;
36. poudarja svojo zavezo glede zagotavljanja popolnega parlamentarnega nadzora nad agencijami za področje PNZ, zlasti nad Europolom, Frontexom, Cepolom, Eurojustom, in Agencijo za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov; poziva te agencije, naj povečajo razsežnost temeljnih pravic v svojih dejavnostih;
37. odločno obsoja predloge v zvezi s ponovno uvedbo nadzora na schengenskih mejah, saj bi to spodkopalo prosto gibanje v EU in delovanje schengenskega sodelovanja;
38. poudarja pomen mehanizma ocenjevanja in spremljanja, ki bi preverjal uporabo schengenskega pravnega reda skladno z načeli temeljnih pravic;

Otrokove pravice

39. poziva vse institucije EU, naj se učinkovito spopadejo z izzivi, kot so odvzem skrbništva nad otrokom enemu ali obema staršema, pogrešani otroci, spolne zlorabe otrok in otroška pornografija, zaščita otrok migrantov brez spremstva in položaj institucionaliziranih invalidnih otrok;
40. pozdravlja agendo EU za otrokove pravice, ki jo je pripravila Komisija, prizadevanja Komisije, da bi zagotovila spoštovanje in spodbujanje otrokovih pravic v sodnih postopkih, ter dejstvo, da direktiva o žrtvah kaznivih dejanj zagotavlja višjo raven zaščite otrok kot ranljivih žrtev;

Pravice žrtev in dostop do pravnega varstva

41. obžaluje, da državljani EU, ki prebivajo v državi članici, ki ni njihova matična država, niso ustrezno seznanjeni s svojimi pravicami, in poziva države članice, naj izboljšajo svoje sisteme obveščanja;
42. poudarja, da sta Evropsko sodišče za človekove pravice in Sodišče Evropske unije v svojih sodbah opozorila na ovire pri dostopu do pravnega varstva, kot so trajanje postopkov, pomanjkanje učinkovitih pravnih sredstev in pravica do poštenega sojenja;
43. poziva države članice, naj odpravijo preostale ovire, kot so roki, pravna podlaga, trajanje postopkov, pravni stroški in postopkovne formalnosti;

Državljanstvo

44. poziva Komisijo, naj izdela primerjalno študijo o volilni pravici na državni ravni in ravni EU, da bi odkrila razlike, ki na nepošten način vplivajo na določene skupine oseb v EU, in naj priloži ustrezna priporočila za odpravljanje diskriminacije;
45. poziva države članice, naj pripravijo informativne kampanje, da bi obvestile državljane EU o njihovi pravici voliti in biti izvoljen; poziva k nujni reformi postopkov evropskih volitev v vseh državah članicah za spodbujanje aktivnega državljanstva EU;
46. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Evropskemu svetu, Svetu in Komisiji, vladam in parlamentom držav članic in držav kandidatk, Združenim narodom, Svetu Evrope in Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi.